

**Kohtuasi C-721/21**

**Eelotsusetaotlus**

**Saabumise kuupäev:**

26. november 2021

**Eelotsusetaotluse esitanud kohus:**

High Court (Iirimaa kõrgem kohus)

**Eelotsusetaotluse kuupäev:**

4. oktoober 2021

**Kaebaja:**

Eco Advocacy CLG

**Vastustaja:**

An Bord Pleanála

**Menetlusosaline:**

Keegan Land Holdings

***Amici curiae:***

An Taisce – The National Trust for Ireland

ClientEarth AISBL

---

[...]

[Riigisisene viitenumber]

[...] [Eesistuja nimi]

[...] [Eespool viidatud menetlusosaliste nimed, sealhulgas viide kohtumäärusele, millega lubati menetlusse kaks *amicus curiae*'d]

[...]

[...] [Eelotsusetaotluse esitamiseni viinud menetlustoimingud eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses]

[...] [High Courti (kõrge kohus, Iirimaa) kohtusekretäri nimi]

[...] [Tõenditena esitatud vande all antud ütluste loetelu]

[...] [Menetlusosaliste esindajate nimed]

**HIGH COURT (KÕRGE KOHUS, IIRIMAA)**

**KOHTULIK KONTROLL**

[...] [Riigisisesed viitenumbrid]

**KOHTUASJAS, MIS PUUDUTAB 2000. AASTA PLANEERIMIS- JA  
ARENDSUSEADUSE § 50 MUUDETUD REDAKTSIOONIS**

**NING MILLES MENETLUSOSALISED ON**

**ECO ADVOCACY CLG**

**KAEBAJA**

**JA**

**AN BORD PLEANÁLA**

**VASTUSTAJA**

**JA**

**KEEGAN LAND HOLDINGS LIMITED**

**MENETLUSOSALINE KOLMAS ISIK**

**NING KOHTUMÄÄRUSE KOHASELT**

**AN TAISCE – THE NATIONAL TRUST FOR IRELAND**

**JA**

**CLIENTEARTH AISBL**

***AMICI CURIAE***

**(nr 2)**

[eesistuja] **KOHTUOTSUS, mis on tehtud esmaspäeval, 4. oktoobril 2021**

### **Vaidluse ese**

- 1 Käesolevas asjas on kehtivuse kohtuliku kontrolli menetluses vaidlustatud luba, mille andis vastustaja, An Bo[...]rd Pleanála (edaspidi „nõukogu“) menetlusosalisele kolmandale isikule, kes on arendaja, elamuehituseks Iirimaal Meathi krahvkonnas Trim'i linnas. Kavas on ehitada 320 eluaset aadressil Charterschool Land, Manorlands, mis asub Boyne'i jõe ja Blackwateri jõe loodusala ja erikaitseala läheduses

### **Faktilised asjaolud**

- 2 Varem on korduvalt keeldunud sellele alale kinnisvara arendamiseks luba andmast. Aastal 2008 jäeti arenduseks luba andmata säästva äravoolustüsteemi puudumise tõttu.
- 3 Aastal 2009 jäeti arenduseks luba andmata projekti halva kvaliteedi tõttu, võttes arvesse, et ala asub tuntud piirkonnas [...] Trim'is, arheoloogilise potentsiaaliga ala ja arhitektuurikaitseala läheduses.
- 4 Veel ühele arendusettepanekule jäeti luba andmata 2011. aastal projekteerimisprobleemide ja järelduse tõttu, et tegu oleks madalatasemelise elamuehitusega.
- 5 Algul oli detailplaneeringus ette nähtud selle maa kasutamine ärilisel või tööstuslikul otstarbel [...], kuid hiljem muudeti see elamumaaks.
- 6 Menetlusosalise kolmanda isiku ja kohaliku omavalitsuse Meath County Councili (Meathi krahvkonna volikogu; edaspidi „volikogu“) vahel peeti 3. septembril 2019 planeerimiseelne kohtumine.
- 7 Esimene asjakohase mõjuhindamise (*appropriate assessment*) aruanne koostati novembris 2019.
- 8 Menetlusosaline kolmas isik esitas 20. detsembril 2019 taotluse planeerimiseelse arvamuse saamiseks selle kohta, kas kavandatav arendus kujutab endast strateegilist elamuehitust.
- 9 Arendaja pidas 13. veebruaril 2020 planeerimiseelse kohtumise nõukoguga ja 2. märtsil 2020 otsustas nõukogu, et seda taotlust on vaja veel kaaluda või muuta.
- 10 Riiklik pargi- ja loodusteenistus (National Parks and Wildlife Service) võttis 7. aprillil 2020 vastu Boyne'i jõe ja Blackwateri jõe loodusala kaitse-eesmärgid.
- 11 Teine mõjuhindangu aruanne koostati juunis 2020.
- 12 Ametlik planeerimistaotlus käesolevas asjas esitati 8. juulil 2020.

- 13 Projektis on ette nähtud, et kui ala kasutusele võetakse, kogutakse äravoolav pinnavesi maa-alustesse kogumismahutitesse. Need toimivad koos sobivate voolujuhtimisseadmetega, mis paigaldatakse iga kogumismahuti luugiava külge. Kõikide mahutite sissevoolutorule paigaldatakse 1. klassi separaator, et pinnavett töödelda ja eemaldada sellest võimalikud saasteained enne, kui need jõuavad mahutisse, ja lõpuks enne väljavoolu. Vee väljavool on suunatud 100 m arendusest lõunas asuvasse vooluveekokku, mis on Boyne'i lisaoja.
- 14 Boyne'i jõgi ise paikneb arendusest ligikaudu 640 meetrit põhja pool. See on osa Boyne'i jõe ja Blackwateri jõe erikaitsealast (viitenumber 004232), kus elab kaitset vajav liik jäälind (*Alcedo atthis*) [A229].
- 15 Boyne'i jõe ja Blackwateri jõe loodusala (viitenumber 002299) asub arenduskohast ligikaudu 700 meetrit põhja pool. Seal kvalifitseeruvad kaitset vajavaks aluselised madalsood [7230], lammi-lodumetsad *Alnus glutinosa* ja *Fraxinus excelsior*'iga (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) [91E0], *Lampetra fluviatilis* (jõesilm) [1099], *Salmo salar* (lõhe) [1106] ja *Lutra* (saarmas) [1355].
- 16 Juulis 2020 koostati keskkonnamõju hindamise aruanne, samuti ökoloogiline mõjuhindang, mis sisaldas mitut väljapakutud leevendusmeedet. Samuti esitati loodusdirektiivi kohane aruanne, milles järeldati, et Natura 2000 aladele mõju ei avaldu.
- 17 Kaebaja ja teised asutused esitasid kõnealuse taotluse kohta oma seisukohad.
- 18 Seejärel esitati 11. augustil 2020 An Taisce – The National Trust for Ireland (seadusega ette nähtud nõuandev asutus planeerimise alal ja kohtu määrusega menetlusse kutsutud esimene *amicus curiae*) nimel avaldus, milles märgiti ära võimalik mõju Euroopa aladele.
- 19 Volikogu juhataja tegi ettekande taotluse kohta 31. augustil 2020.
- 20 [...] Mis puudutab volikogu, koostati tema muinsuskaitseametniku jaoks 30. augusti 2020 arvamus pealkirjaga „Comments Screening Statement for Appropriate Assessment and EcIA for residential development Charterschool Land, Manorlands, Trim, Co. Meath“
- 21 [...] Peamised märkused selles arvamuses olid järgmised [...]:
  - a) kõnealuse ala elupaiku ei kasuta sellega seotud Euroopa ala kaitset vajavad liigid;
  - b) piirdehekkide eemaldamise ulatust ja kumuleeruvat mõju ei ole hinnatud;
  - c) nahkhiirte vaatluse periood oli nahkhiirte aktiivse hooaja seisukohast hiline ja nii ei saadud teavet selle kohta, kuidas nahkhiired kasutavad seda ala kevadel, kui nahkhiirte poegimispaigad on aktiivselt kasutusel;

- d) nahkhiirte populatsioonis olid valdavad kääbus-nahkhiired, nende järel pügmee-nahkhiired, esines piiratud arvul ka muid liike, sealhulgas väikevidevlasi ja lendlasi;
  - e) nahkhiirte kogunemine oli kohalikul tasandil oluline nähtus;
  - f) ökoloogilise mõjuhindangu punktis 6.1 tõsteti esile mitut leevendusmeetet;
  - g) need leevendusmeetmed tuleks rakendada sobiva kvalifikatsiooniga ökoloogi ja nahkhiireteadlase järelevalve all;
  - h) hekke ega puid ei tohiks pesitsusajal maha võtta;
  - i) ehituse keskkonnakavas tuleks üksikasjalikult ette näha ennetavad meetmed tagamaks, et alale ei satu invasiivseid võõrliike. Need meetmed peaksid järgima riigi maanteeameti dokumenti (The Management of Noxious Weeds and Non-Native Invasive Plant Species on National Roads, 2010) ja võtma arvesse Invasive Species Irelandi koostatud parimate tavade suuniseid [...].
- 22 Vee käitlemise osas täheldas [volikogu pärandiametnik, kes oli] ettekande autor, et vesi juhitakse alal asuvast kogumismahutist torude kaudu vooluveekokku 100 meetrit alast lõunas, ja see [vooluveekogu] on Boyne'i jõe lisaoja. Edasi märkis ta: „asjakohase mõjuhindamise suhtes peaks nõukogu veenduma säästva äravoolu strateegia ja pinnavee käitlemise tõhususes sellel alal, tagamaks, et ei teki olulist (kaudset või otsest) mõju ühegi Natura 2000 ala (Euroopa ala) kaitset vajavatele huvidele individuaalselt ega koostoimes muude kavade või projektidega“.
- 23 [Volikogu] juhataja 31. augusti 2020. aasta ettekanne on koostatud (elamute) planeerimise ja arenduse ning üüripindade 2016. aasta seaduse (Planning and Development (Housing) and Residential Tenancies Act 2016) § 8 lõike 5 punkti 8 alusel. Selle ettekande punktis 7.13 on muinsuskaitseametniku väljendatud muresid sõnaselgelt korratud.
- 24 Seoses An Taisce [...] 11. augusti 2020. aasta seisukohaga, mille oli koostanud planeerimis- ja keskkonnapoliitika ametnik [D], märkis [ta] [...]:
- 25 [...]: „Ligikaudu 100 [meetrit] ala piirist voolab oja, mis suubub Boyne'i jõkke. Boyne'i jõgi ei ole mitte ainult loodusala ja erikaitseala [...], vaid ka Trim'i linna joogivee allikas. An Taisce on mures selle pärast, et vee kvaliteet selles vooluveekogus võib kavandatavate ehitustööde tõttu halveneda – kavas on juhtida sellesse oja sadevett, mida kogumismahutites osaliselt filtreeritakse. Täheldame, et see vooluveekogu on tõenäoliselt forelli kudemiskoht, ja märgime, et ökoloogilises mõjuhindangus ei ole selle oja ökoloogilise seisundi võimalikku halvenemist piisavalt arvesse võetud.“ Samuti väärrib erilist tähelepanu, et An Taisce märkust, et filtreerimine on kõigest „osaline“, ei paista olevat seejärel konkreetselt lahendatud

- 26 Nõukogu inspektor esitas 6. oktoobril 2020 ettekande, soovitades anda loa ning järeldades pärast keskkonnamõju hinnangut ja mõjuhinnangut, et täielikku hinnangut ei ole vaja.
- 27 Selle inspektori poolt ettekande lisas A kasutatud keskkonnamõju hindamise vorm on niisugune, mis oluliselt erineb keskkonnamõju hindamise direktiivi III lisast. Nõukogu juhtis (pigem viimasel hetkel [...]) tähelepanu, et viited III lisas ette nähtud punktidele oleksid leitavad, kui inspektori ettekanne läbi kammida, kuid mina sellega ei nõustu. III lisa ja inspektori ettekande omavaheline suhestumine näib kaugelt liiga läbipaistmatu.
- 28 Selles osas, kuidas inspektor käsitles An Taisce ja volikogu märkusi, käsitleb inspektori ettekande 12. jagu asjakohast mõjuhinnangut. Punktis 12.1 on ära märgitud hinnangu esitamine. Punktis 12.2 on kirjeldatud arendust ja punktis 12.3 on juhitud tähelepanu Euroopa alade lähedusele ja kaitset vajavatele huvidele. Punktides 12.4 ja 12.5 on kirjeldatud Euroopa alade kaitse-eesmärke. Punktis 12.6 on märgitud ära jäälinnu paiknemine Boyne'i ja Blackwateri jõgikonnas ning märgitud, et kõnealusel alal ei ole selle liigiga seostatavaid elukohti. Ettekandes on väidetud, et pinnavee käitlemise süsteemi ülesehituses on võetud arvesse kavandatava arengu mastaapi ja laadi ning et teid ehitatakse [ja] käitatakse „vastavalt standardsetele keskkonnaaspektidele, mida seostatakse elamuarendusega“. Seal on väidetud, et puudub potentsiaal võimalikuks oluliseks mõjuks vee kvaliteedile ning seega ka loodusala ja erikaitseala kaitset vajavatele huvidele.
- 29 Pärast An Taisce seisukohale viitamist on inspektor kommenteerinud: „[f]orell ei ole Boyne'i jõe ja Blackwateri jõe looduslal kaitset vajava liigina loetletud. Olen seisukohal, et puudub üldse igasugune mõju Boyne'i jõe hüdrololoogiliste ühenduste kaudu pinna-, põhja- ja heitvee kulglatega ning seepärast puudub potentsiaal kavandatava arenduse kahjulikuks mõjuks vastavalt Boyne'i jõe ja Blackwateri jõe loodusala kvalifitseerumiskriteeriumidele.“
- 30 Järeldust, mille kohaselt üldse mingit mõju ei teki, on korratud punktis 12.7 mõlema Euroopa ala kohta ning punktis 12.8 on järeldatud, et pärast sõelumist ei ole asjakohast mõjuhindamist vaja.
- 31 [Inspektori] ettekandes on pakutud välja mitmesuguseid tingimusi, näiteks [...] tingimus 14, mille kohaselt tuleb säästva äravoolu süsteem volikoguga kooskõlastada; ja vahest võib märgata teatavat seost mõningate tingimuste ja mõningate esitatud väidete vahel, kuid nõukogu ega tema inspektor ei ole käsitlenud neid väiteid sõnaselgelt ja üksikasjalikult põhjendades. Isegi nõue kooskõlastada säästva äravoolu süsteem volikoguga ei vasta konkreetselt volikogu väitele, et nõukogu (s.o pädev asutus, kes annab arenduseks nõusoleku) peaks ise veenduma selle süsteemi piisavuses.
- 32 Niisiis ei käsitletud väiteid üksahaaval, mistõttu tekib küsimus, kas pädev asutus peaks andma selge ja üksikasjaliku põhjenduse, mis hajutaks kõik mõistlikud

teaduslikud kahtlused, mis puudutavad ehitustööde tagajärgi asjaomasele Euroopa alale, ning selgelt ja ükshaaval kõrvaldama iga kahtluse, mis on seoses sellega tõstatatud avalikus arutelus.

- 33 Nõukogu andis 22. oktoobril 2020 korralduse anda üldiselt luba kooskõlas inspektori soovitusel ja 27. oktoobril 2020 anti nõukogu otsusega ametlik luba strateegilise elamuehituse menetluse raames.
- 34 Nõukogu ei täpsustanud, millised dokumendid täpselt [...] [sisaldavad] põhjendusi seoses keskkonnamõju hinnangu ja mõjuhindanguga. Näib olevat kavatsus, et põhjenduskäik sisalduks inspektori ettekandes, mis on selle dokumendi lisa A, ning arendaja esitatud ettekannetes, kui inspektor on neile viidanud, mis pidi eeldatavalt olema selle materjali vastuvõtmise vorm.
- 35 [...] käesolevas menetluses taotletakse *certiorari* (kohtuliku kontrolli) -määrust esialgseks õiguskaitseks 27. oktoobri 2020. aasta otsuse eest.
- 36 [...] [Toimingud eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses.]
- 37 [...] lükkasin kohtuotsuse edasi ning kohtuasjas *Eco Advocacy CLG vs. An Bord Pleanála* (No. 1) tehtud High Courti (kõrge kohus, Iirimaa), 27. mai 2021. aasta otsuses, [2021] IEHC 265 (ei avaldata) lükkasin tagasi teatavad esialgsed vastuväited vaidlustamise suhtes ning seejärel lükkasin tagasi ka vaidlustuse, niivõrd kui see põhines riigisisel õigusel [...] [ja] teatavad liidu õigust puudutavad väited. Otsustasin [...] taotleda ülejäänud liidu õigust puudutavates küsimustes ELTL art[ikli] 267 alusel eelotsust Euroopa Kohtult.
- 38 [...] *An Taisce ja ClientEarth* [...] [astusid menetlusse] kui *amici curiae* 27. juulil 2021. [...] [Kohtuniku märkused esitatud seisukohtade kohta]

### **Asjakohased õiguslikud materjalid**

- 39 Kohtuotsuse lisas on loetelu asjakohastest Euroopa Liidu, rahvusvahelistest ja riigisisestest õiguslikest materjalidest koos veebilinkidega.

### **Asjakohased vaidlustamise põhjendused**

- 40 [...] ülejäänud vaidlustamise põhjendused [...] saab kokku võtta järgmiselt:
- a) nõukogu ja inspektor ei võtnud piisavalt arvesse asjaolusid, mida tuleb keskkonnamõjude hindamise direktiivi kohaselt arvesse võtta;
  - b) puudub [...] sõnaselge selgitus selle kohta, millistes dokumentides täpselt on esitatud pädeva ametiasutuse põhjendused;
  - c) nõukogu ei käsitlenud sõnaselgelt kõiki keskkonnamõju hindamise direktiivi III lisas ette nähtud konkreetseid punkte ja alapunkte;

- d) nõukogu võttis leevendusmeetmeid hindamisetapis arvesse valesti, vastuolus elupaikade direktiiviga; ja
- e) nõukogu ei hajutanud kõiki teaduslikke kahtlusi seoses mõjuga Euroopa alade toimimiskindlusele, jättes käsitlemata An Taise ja volikogu seisukohtades väljendatud väited ja küsimused.

### **Tekkivad Euroopa Liidu õiguse küsimused**

- 41 [...] [M]ulle näib, et eespool kirjeldatud materiaalõiguslikest põhjendustest tulenevad kuus küsimust [...], mis on seotud liidu õiguse tõlgendamisega ja mida on vaja otsuse tegemiseks, ning ma pean asjakohaseks taotleda ELTL art[ikli] 267 alusel eelotsust Euroopa Kohtult.
- 42 Menetlusosaline kolmas isik ja riik ei esitanud väljapakutavate küsimustega seoses konkreetseid märkusi, mistõttu kirjeldan järgnevalt vaid ülejäänud menetlusosaliste väljendatud seisukohti.

### **Esimene küsimus**

- 43 Esimene küsimus on:

**Kas liidu õiguse esimuslikkuse üldpõhimõttest ja/või heauskse koostöö üldpõhimõttest tuleneb, et kui isik kas üldiselt või konkreetselt keskkonnaõiguse kontekstis vaidlustab kohtus haldusakti kehtivuse, viidates otseselt või kaudselt teatavale liidu õigusaktile, kuid ei täpsusta, milliseid selle õigusakti sätteid on rikutud või ei viita konkreetsele tõlgendusele, peab liikmesriigi kohus, kelle poole on pöördutud, selle kaebuse läbi vaatama või võib seda teha, olenemata mis tahes riigisisest menetlusnormist, mille kohaselt peab menetluspoole kirjalikes seisukohtades olema viidatud asjaomastele konkreetsetele rikkumistele?**

- 44 Kaebaja on seisukohal, et vastus sellele küsimusele on ilmselgelt jaatav. Käesolevas asjas esitas kaebaja kaebuse keskkonnamõju direktiivi ja elupaikade direktiivi raames antud hinnangute suhtes. Nimelt esitas kaebaja kaebuse selle kohta, et neid hinnanguid ei ole kättesaadavaks tehtud. Konkreetselt heitis kaebaja ette, et keskkonnamõju hinnangu otsuses ei ole kajastatud põhjendusi ja kaalutlusi ega arutusel olnud küsimusi. [...] Väidetakse, et kaebajat ei saa tema õigustest, mis tulenevad keskkonnamõju hindamise direktiivi art[iklist] 11, ilma jätta pelgalt keskkonnamõju direktiivi art[ikli] 4 või elupaikade direktiivi art[ikli] 6 mainimata jätmise tõttu. Need kohustused tulenevad üksnes kõnealustest sätetest.
- 45 Nõukogu on seisukohal, et Euroopa õiguse raames on riigisisestel kohtutel teatavatel asjaoludel *õigus* tõstatada omal algatusel või *ex officio* Euroopa õiguse küsimusi, kuid nad ei ole *kohustatud* seda tegema. Otsustades, kas kasutada oma kaalutusõigust niisuguse küsimuse tõstatamiseks *ex officio* või mitte, võib liikmesriigi kohus õiguspäraselt arvesse võtta riigisisese menetlusõiguse norme, mille kohaselt peab menetluspoole kirjalikes seisukohtades olema viidatud asjasse



puutuvatele konkreetsetele rikkumistele, ja keelduda sellest lähtudes vaidlusalust küsimust arutamast.

- 46 *Amici curiae* on ühiselt seisukohal, et liikmesriigi kohtutel on *õigus* tõstatada omal algatusel või *ex officio* Euroopa õiguse küsimusi ja nad on *kohustatud* seda tegema, kui selle tegemata jätmine võiks viia selleni, et liidu õiguse rikkumist ei heastata. Otsustades, kas tõstatada niisugune küsimus *ex officio* või mitte, peab liikmesriigi kohus arvesse võtma kõiki poolte vahel vahetatud seisukohti. Samuti on riigisisese kohtu ülesanne kaitsta poolte õigusi, kasutades riigisiseseid menetlusnorme tagamaks näiteks seda, et menetluspooltel on võimalus olla igas *ex officio* tõstatatud küsimuses ära kuulatud. Kui liikmesriigi kohus on riigisiseste menetlusnormide kohaselt kohustatud tõstatama riigisisese õigusega seotud küsimuse *ex officio*, peab ta seda tegema ka liidu õigusega seotud küsimuste suhtes.
- 47 Minu pakutav vastus sellele küsimusele on jaatav[:] liidu õigus üldiselt kohustab liikmesriigi kohut kohaldama liidu õigust, millele menetlusosaline on tuginenud, isegi kui ei ole konkreetset viidatud teatavale sättele või tõlgendusele. Liidu õiguse tõhus rakendamine eeldab, et liikmesriigi kohus kasutab liidu õigusega ette nähtud õiguskaitsevahendite suhtes laiendavat ja teleoloogilist lähenemisviisi. Kui taotletakse tõhusat õiguskaitsevahendit väidetava liidu õiguse rikkumise vastu ja kaebaja viitab kas otseselt või kaudselt konkreetsele asjasse puutuvale liidu õigusaktile, peaks liikmesriigi kohus olema kohustatud seda kaebust arutama, isegi kui riigisiseseid normid seoses seisukohtade esitamisega harilikult eeldaksid, et tuginetakse või viidatakse teatavatele seaduse sätetele või konkreetsele tõlgendusele. Niisuguse lähenemisviisi kasutamine riigisisestes kohtutes laiendaks oluliselt liidu õiguse kättesaadavust ja sellega ette nähtud õiguskaitsevahendite tõhusust, kõrvaldaks liidu õiguskaitsevahendite kasutamise eest tehnilised tõkked, mis võivad riigisiseste menetlusnormide tõttu tekkida, ning tagaks, et liidu õiguse rikkumised ei jääks niisugustes olukordades heastamata. Jaatav vastus sellele küsimusele laiendaks praktikas tublisti liidu õiguse lõimitust liikmesriikide õiguskorda.
- 48 Selle küsimuse esitamise põhjendus on niisugune, et jaatava vastuse korral saab kaebaja tugineda rohkematele vaidlusaluse loa vaidlustamise põhjendustele.

### **Teine küsimus**

- 49 Teine küsimus on:

**Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleneb keskkonnamõju hindamise direktiivi 2011/92 artikli 4 lõigetest 2, 3, 4 ja/või 5 ja/või III lisast ja/või sellest direktiivist koostoimes õiguskindluse põhimõttega ja hea halduse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta art[iklis] 41, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes keskkonnamõju hindamise menetluse**

**läbi viimata, tuleb sõnaselgelt, eraldi ja/või konkreetselt selgitada, millistes dokumentides täpselt on näidatud pädeva ametiasutuse põhjendused?**

- 50 Kaebaja on seisukohal, et vastus sellele küsimusele on jaatav. Teise võimalusena tuleb põhjendused ja kaalutlused koos arutusel olnud küsimustega selgelt ja otseselt üldsusele kättesaadavaks teha. Selle tegemata jätmine tekitab ebakindlust ja segadust.
- 51 Nõukogu on seisukohal, et riigisisises ega ka Euroopa õiguses ei ole nõuet sõnaselgelt avaldada, millistes dokumentides täpselt on näidatud pädeva ametiasutuse põhjendused, kui neid põhjendusi on võimalik hõlpsasti kindlaks teha dokumentidest tervikuna. Muu hulgas tugineb nõukogu Euroopa Kohtu otsusele Mellor (C-75/08).
- 52 *Amici curiae* on ühisel seisukohal, et kui pädev ametiasutus otsustab, et keskkonnamõju hindamist ei ole vajalik, tuleb keskkonnamõju hindamise direktiivi art[ikli] 4 lõike 5 punkti b kohaselt eraldi ja sõnaselgelt välja tuua peamised põhjused, miks sellist hinnangut ei nõuta. Kui see sõnaselge avaldus viitab muude dokumentide osadele, tuleks nendele sõnaselgelt viidata[,] alati nii, et menetluses osalev keskmine isik üldsuse hulgast, kellel ei ole eriteadmisi õiguse ega keskkonnaalaste hinnangute valdkonnas, suudab need põhjendused ja viited teiste dokumentide osadele, milles on esitatud põhjendused, selgelt kindlaks teha. Põhjendused peavad olema piisavad, et isik üldsuse hulgast ja riigisisene kohus saaksid kontrollida selle otsuse õiguspärasust ilma pädeva ametiasutuse lisaselgituste või -täpsustusteta.
- 53 Minu pakutav vastus sellele küsimusele on jaatav[:] igale hindamisotsusele peaksid olema lisatud sõnaselged, eraldi ja konkreetsed põhjendused. Kuigi riigisiseses, materiaalõiguses võib olla jäetud otsustajatele puhtriigisiseses kontekstis avar kaalutlusruum seoses otsuse vormiga, vähendab läbipaistvuse puudumine seoses põhjendustega liidu kontekstis oluliselt asjakohaste liidu õigusaktidega seotud eesmärgi, mis seisnevad üldsuse osalemises ja heas halduses. Minimaalne läbipaistvuse tagamiseks vajalik sisu on see, et pädeva ametiasutuse põhjendused oleksid väljendatud selgelt, konkreetselt ja eraldi, viidates silmaspeetavatele dokumentidele, milles need põhjendused on esitatud. Menetlus, milles võib kaudselt eeldada [–] ilma et seda oleks sõnaselgelt märgitud [–], et pädev ametiasutus on aktsepteerinud arendaja koostatud dokumenti või teise ametniku koostatud dokumenti või mõlemat, mistõttu on ametlikes põhjendustes niisugusele dokumendile või niisugustele dokumentidele kaudselt viidatud (kui neid üldse saabki selgelt kindlaks teha), loob ruumi lahkarvamustele tõlgendamisel, tekitab ebakindlust ning selles puuduvad piisav läbipaistvus ja menetluslikud tagatised. See halvendab liidu õiguse tõhusat rakendamist, iseäranis niisuguses kontekstis, kus kaebaja võib soovida tugineda kohtulikele õiguskaitsevahenditele pädeva ametiasutuse otsuse suhtes. Niisuguste põhjenduste andmise kohustus ei ole pädevale ametiasutusele kuidagi koormav.

- 54 Selle küsimuse esitamise põhjendus on niisugune, et vaidlusaluses otsuses ei ole sõnaselgelt märgitud, millised dokumendid sisaldavad pädeva ametiasutuse põhjendusi seoses keskkonnamõju hindamisega. Kui liidu õigusest tuleneks kaudne kohustus seda teha, oleks kaebaja selles punktis edukas.

### Kolmas küsimus

- 55 Kolmas küsimus on:

**Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleneb keskkonnamõju hindamise direktiivi 2011/92 artikli 4 lõigetest 2, 3, 4 ja/või 5 ja/või III lisast ja/või sellest direktiivist koostoimes õiguskindluse põhimõttega ja hea halduse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta art[iklis] 41, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes keskkonnamõju hindamise menetluse läbi viimata, kehtib kohustus sõnaselgelt esitada kaalutlused vastavalt keskkonnamõju hindamise direktiivi III lisa kõikidele konkreetsetele punktidele ja alapunktidele, niivõrd kui need punktid ja alapunktid on seoses selle arendusega potentsiaalselt olulised?**

- 56 Kaebaja on taaskord, et vastus sellele küsimusele on jaatav. Direktiivi artikli 4 lõike 5 punkti b sõnastus on selge. Selles on sätestatud, et „juhul kui otsustati keskkonnamõju hindamist mitte nõuda, tuuakse välja sellise hindamise nõudmisest loobumise peamised põhjused viitega asjakohastele III lisas loetletud tingimustele ning kui arendaja selleks ettepaneku teeb, tuuakse välja, millised projekti erisused ja/või meetmed on ettenähtud muidu ilmned võiva olulise kahjuliku keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks“. See kohustus on selge ja ühemõtteline ning see ei ole [käesoleval juhul] täidetud.
- 57 Nõukogu on seisukohal, et keskkonnamõju hindamise direktiivi art[ikli] 4 lõikes 3 on sätestatud, et üksikjuhtumeid uurides või künniseid või tingimusi kehtestades võetakse arvesse asjakohaseid III lisas kehtestatud valikutingimusi. See ei eelda tingimata, et kõik III lisa tingimused on haldusotsuses sõnaselgelt viidatud või loetletud. See hoopis kohustab pädevat ametiasutust arvesse võtma asjakohaseid tingimusi, millega seotud otsuseid tuleb hinnata juhtumhaaval, olenevalt vaidlusalusest kavandatavast arendusest. Kui seda on tehtud, ei ole nõuet kasutada teatavat vormi või vormiliselt või mehaaniliselt ükshaaval korrata III lisa tingimusi.
- 58 *Amici curiae* on ühisel seisukohal, et keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 4 lõikes 3 on sätestatud, et üksikjuhtumeid uurides või künniseid või tingimusi kehtestades võetakse arvesse asjakohaseid III lisas kehtestatud valikutingimusi. See eeldab, et art[ikli] 4 lõike 5 punktis b silmas peetud peamised põhjused peavad olema esitatud koos viidetega kõikidele asjakohastele III lisas ette nähtud valikutingimustele ja sellele, kuidas neid on arvesse võetud. Kui üldsuse seisukohtades on viidatud valikutingimustele, mida pädev ametiasutus ei pea asjakohaseks, peab pädev ametiasutus põhjendama, miks ta ei pea neid

valikutingimusi asjakohaseks, ja need põhjendused [peavad] olema piisavad, et üldsuse liikmed ja riigisisene kohus saaksid kontrollida hindamisotsuse õiguspärasust ilma pädeva ametiasutuse lisaselgituste või -täpsustusteta.

- 59 Minu pakutav vastus sellele küsimusele on jaatav. Läbipaistvus, tõhus üldsuse osalemine ja hea halduse põhimõtted eeldavad, et kõiki asjakohaseid keskkonnamõju hindamise tingimusi tuleb käsitleda sõnaselgelt. Kui pädev ametiasutus on seisukohal, et üks või teine tingimus ei ole asjakohane, kuid avalikus arutelus osaleja on väitnud teisiti, peaks pädev ametiasutus sõnaselgelt selgitama ja põhjendama, miks see tingimus ei ole asjakohane. Otsus, milles ei ole III lisa tingimusi sel viisil sõnaselgelt käsitletud, ei ole kooskõlas hea halduse põhimõtetega, tõkestab sisukat ja avatud avalikku arutelu ning hägustab vajalikku liidu õiguse läbipaistvust. Nõue käsitleda iga asjakohast tingimust ja põhjendada, miks väidetavalt asjakohane tingimus ei ole pädeva ametiasutuse arvates asjakohane, on väga kerge kohustus ega ole pädevale ametiasutusele kuidagi koormav.
- 60 Selle küsimuse esitamise põhjendab see, et inspektori ettekanne[,] mida nõukogu väitel on liidu õiguse kohaselt lubatav käsitada koostoimes kõnealuse otsusega, ei ole sellises vormis, et oleks sõnaselgelt käsitletud keskkonnamõju hindamise direktiivi III lisa iga konkreetset tingimust ja alatingimust. Kui on olemas kohustus seda teha, oleks kaebaja selles punktis edukas.

#### Neljas küsimus

- 61 Neljas küsimus on:

**Kas direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kohaldades põhimõtet, mille kohaselt ei ole selle kindlaksmääramiseks, kas edaspidi on vaja asjakohaselt hinnata kava või projekti tagajärgede mõju asjaomasele alale, sõelumisetapis asjakohane võtta arvesse meetmeid, mille eesmärk on hoida ära või vähendada selle kava või projekti kahjulikke tagajärgi sellele alale, on liikmesriigi pädeval ametiasutusel õigus võtta arvesse selle kava või projekti aspekte, millega kaasneb saasteainete kõrvaldamine, mille tulemusel võivad väheneda kahjulikud tagajärjed Euroopa alale, ka kõigest sellepärast, et need aspektid ei ole ette nähtud leevendusmeetmeteks, isegi kui neil on niisugused tagajärjed, ja et need oleksid olnud võetud kavva standardsete aspektidena olenemata nende mõjust asjaomasele Euroopa alale?**

- 62 Kaebaja väitel on vastus jaatav. Leevendusmeetmel kas on tagajärgi leevendav mõju või mitte. See, kas need on konkreetset kavandatud või ette nähtud selleks, et leevendada teatavat konkreetset mõju alale, ei saa olla määrav. Meetmed kas kaitsevad või mitte ja [...] kas on tõhusad või mitte. Seega ei saa neid välistada põhjendusel, et need ei ole unikaalsed või ei ole unikaalselt välja kujundatud või kavandatud või kohaldatud. Nagu seisukohtades märgiti, olid meetmed kohtuasjas

People Over Wind vs. Coillte Teoranta, C-323/17, suuresti säästva äravoolu meetmed, kuid siiski pidas Euroopa Kohus neid leevendavateks.

- 63 Nõukogu on seisukohal, et liikmesriigi pädeval ametiasutusel peaks olema õigus võtta arvesse kava või projekti aspekte, millega kaasneb saasteainete eemaldamine, mille tagajärjel võivad väheneda kahjulikud tagajärjed Euroopa alale, põhjendusel, et need aspektid:
- a) ei ole ette nähtud leevendusmeetmeteks ja nende eesmärk ei ole kuidagi ära hoida kahjulikke tagajärgi Euroopa alale, isegi kui neil võib juhtumisi niisugune mõju olla; ja
  - b) oleksid olnud võetud kavva standardsetena, olenemata sellest, kui palju need on seotud Euroopa alaga või seda mõjutavad, st need kujutavad endast nn meetmeid parimate tavade kohaselt, mida kohaldatakse asukohast olenemata kui standardseid aspekte kõikide niisuguste projektide kavandamisel.
- 64 *Amici curiae* on ühisel seisukohal, et kui liikmesriigi pädev asutus on kindlaks määramas, kas on vaja asjakohaselt hinnata kava või projekti tagajärgede mõju asjaomasele alale, ei ole asjakohane selliseid aspekte arvesse võtta. Seda, mis on või ei ole „mee[de], mille eesmärk on vältida või vähendada [...] kava või projektiga alale kaasnevat kahjulikku mõju“ (nagu see määratleti kohtuasjas People over Wind, C-323/17), tuleb analüüsida objektiivselt, mitte subjektiivse tahtluse põhjal ning see ei olene sellest, et meede peab olema ette nähtud konkreetselt kõnealuse kava või projekti jaoks[;] [...] ka „parimale tavale“ vastavaid või „standardseid“ meetmeid, mille tagajärjel siiski hoitakse ära või vähendatakse kava või projekti tagajärgi Euroopa alale, [...] ei saa võtta arvesse mõjuhinnangu andmisel. Euroopa Kohus on olnud järjepidevalt ettevaatlik küsimuses, kas kaval või projektil on tõenäoliselt oluline mõju, ning seetõttu on selles etapis seatud hindamise suhtes ettevaatuse lattu. Samasugust ettevaatust ja objektiivsust tuleks rakendada küsimuses, mis kujutavad endast selles etapis „leevendusmeetmeid“.
- 65 Minu pakutav vastus selles küsimuses on jaatav. Standard küsimuses, kas meetmed on „ette nähtud“ leevendusmeetmeteks või mitte, on lootusetult subjektiivne. Keskkonnakaitset tuleb edendada objektiivsete kriteeriumide abil ning ainus objektiivne kriteerium on käesoleval juhul see, kas meetmetel on leevendav mõju, mitte see, kas nad on ette nähtud avaldama leevendavat mõju. Ka see, kas meetmed on standardsed või mitte, ei ole selles küsimuses oluline. Eespool kirjeldatud lähenemisviisi toetab ettevaatusprintsip.
- 66 Selle küsimuse esitamise põhjendus on, et käesoleval juhul ei pidanud pädev ametiasutus säästva äravoolu süsteemi leevendusmeetmeks, sest see süsteem ei ole selleks ette nähtud ja kuna see oli niisuguses elamuehituses standardne. Kui meede kujutab endast leevendusmeetmetest teguritest olenemata, oleks kaebaja selles küsimuses edukas väitega, et leevendusmeetmeid kaaluti mõjuhinnangu andmise etapis, mis ei ole lubatav.

**Viies küsimus**

67 Viies küsimus on:

**Kas direktiivi 92/43/EMÜ art[ikli] 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi pädev ametiasutus on – olenemata ekspertorganite poolt hindamise etapis väljendatud küsimustest või muredest – veendunud, et asjakohast mõjuhindamist ei ole vaja, peab ta avaldama sõnaselge ja üksikasjaliku põhjenduse, mis võimaldab hajutada kõik mõistlikud teaduslikud kahtlused seoses kavandatavate ehitustööde tagajärgedega asjaomasele Euroopa alale ning mis sõnaselgelt ja ükshaaval kummutab kõik avalikus arutelus selle kohta väljendatud kahtlused?**

68 Kaebaja on seisukohal, et sellele tuleb vastata jaatavalt [...].

69 Nõukogu on seisukohal, et pädev ametiasutus võib olla kohustatud esitama konkreetseid põhjendused, mis hajutavad kõik mõistlikud teaduslikud kahtlused seoses kavandatavate ehitustööde tagajärgedega asjaomasele Euroopa alale ning mis sõnaselgelt ja ükshaaval kummutab kõik asjakohase mõjuhindamise etapis avalikus arutelus selle kohta väljendatud kahtlused. See aga, kuidas on asjakohane sellised kahtlused hajutada, oleneb kõikidest asjaoludest, sealhulgas esitatava seisukoha laadist, seisukohas väljendatud teadusliku ebakindluse määrast ning asjaomase huvitatud isiku olemusest ja teaduslikest eriteadmistest. Seisukohtadele võib vastata temaatiliselt ega ole nõuet loetleda iga seisukohta eraldi või sellele individuaalselt vastata.

70 *Amici curiae* on ühisel seisukohal, et pädev ametiasutus on kohustatud sõnastama täpsed ja lõplikud järeldused, mis võimaldavad hajutada kõik mõistlikud teaduslikud kahtlused seoses kavandatavate ehitustööde tagajärgedega asjaomasele Euroopa alale, sealhulgas kummutada sellekohased mõistlikud kahtlused, mida on avalikus arutelus asjakohase mõjuhindamise etapil väljendatud. Täpsetes ja lõplikes järeldustes tuleb selgelt viidata ja kirjeldada järgmist:

- a) parimad teadusandmed otsuse suhtes asjakohases valdkonnas;
- b) kõikide niisuguste projekti aspektide läbivaatamine ja analüüs, mis võivad ise või koostoimes muude kavade või projektidega mõjutada kõnealust Euroopa ala, võttes arvesse selle kaitse-eesmärke;
- c) järeldused pärast seda, kui on hinnatud kogu asjakohast, sealhulgas avalikus arutelus kogutud teavet, võttes arvesse parimaid teadusandmeid.

71 Põhjendamiskohustus keskkonnaalaste otsuste tegemisel ei ole ainult hea halduse küsimus, vaid on ka Iirimaa kohustus vastavalt Århusi konventsiooni art[ikli] 6 lõikele 9.

- 72 Minu pakutav vastus sellele küsimusele on jaatav. Niisugune reegel, niivõrd kui seda kohaldatakse ainult hindamise etapis, oleks kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga teaduslike kahtluste kummutamise nõude kohta ja parimate teadusandmete kasutamise kohta asjakohase mõjuhindamise raames üldiselt. Samuti tagab nõue käsitleda (eriti [...] arutelus heauskselt osalejate, nagu esimesena nimetatud *amicus curiae*) tõstatatud võimalikke kahtlusi üksikshaaval läbipaistvuse teaduslike kahtluste hajutamisel ning edendab head haldust, kohustades pädevat ametiasutust otseselt kaaluma ja käsitlema niisuguseid küsimusi seoses võimaliku mõjuga Euroopa aladele. Nagu nähtub käesolevast juhtumist, kus ainult kaks seisukohta tekitasid tegelikult küsimusi, mida oli vaja käsitleda (ühe esitas seadusega ette nähtud nõuandja, teise kohalik omavalitsus), on tegu küsimustega, mille on tõstatanud teatavas mõttes kaaluga isikud, ning pädeva ametiasutuse jaoks ei oleks olnud kuidagi koormav neid küsimusi sõnaselgelt käsitleda, ning see oleks taganud nii selle, et elupaikade direktiivi järgitakse, kui ka selle, et selle järgimist nähakse, ning seega taganud läbipaistvuse teaduslike kahtluste kummutamisel seoses mõjuga Euroopa aladele.
- 73 Selle küsimuse esitamise põhjendus on niisugune, et pädev ametiasutus ei käsitlenud sõnaselgelt kahtlusi, mis tulenesid volikogu ja An Taisece seisukohtadest. Kui ta oli kohustatud seda tegema, oleks kaebaja selles küsimuses edukas.

#### Kuues küsimus

- 74 Kuues küsimus on:

**Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleneb elupaikade direktiivi art[ikli] 6 lõikest 3 ja/või sellest direktiivist koostoimes õiguskindluse põhimõttega ja hea halduse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta art[iklis] 41, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes asjakohase mõjuhindamise läbi viimata, tuleb sõnaselgelt, eraldi ja/või konkreetselt selgitada, millistes dokumentides täpselt on näidatud pädeva ametiasutuse põhjendused?**

- 75 Kaebaja on seisukohal, et vastata tuleb jaatavalt [...].
- 76 Nõukogu on seisukohal, et riigisiseses ega ka Euroopa õiguses ei ole nõuet sõnaselgelt avaldada, millistes dokumentides täpselt on näidatud pädeva ametiasutuse põhjendused, kui neid põhjendusi asjakohase mõjuhindamise tulemuste on võimalik hõlpsasti kindlaks teha dokumentidest tervikuna.
- 77 *Amici curiae* on ühisel seisukohal, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes kohaldamata asjakohase hindamise menetluse, tuleb alati eraldi sõnaselgelt välja tuua, millised dokumendid (ja millised nende dokumentide osad) täpselt sisaldavad pädeva ametiasutuse põhjenduskäiku, nii et menetluses osalev keskmine isik üldsuse hulgest, kellel ei ole eriteadmisi õiguse ega keskkonnaalaste hinnangute valdkonnas, suudab need

põhjendused ja viited teiste dokumentide osadele, milles on esitatud põhjendused, selgelt kindlaks teha. Põhjendused peavad olema piisavad, et isik üldsuse hulgast ja riigisisene kohus saaksid kontrollida selle otsuse õiguspärasust ilma pädeva ametiasutuse lisaselgituste või -täpsustusteta.

- 78 Minu pakutav vastus sellele küsimusele on jaatav ning põhjendused analoogsed nendega, mis kehtivad teise küsimuse suhtes seoses sellega, et on vaja sõnaselget, eraldi ja konkreetset viidet dokumentidele, mis sisaldavad otsuse põhjendusi keskkonnamõju hindamise kontekstis.
- 79 Selle küsimuse esitamise põhjendus on niisugune, et nõukogu otsuses ei olnud sõnaselgelt märgitud, millistes dokumentides on märgitud mõjuhinnanguga seotud põhjendused. Kui on kohustus seda teha, on kaebaja käesolevas küsimuses edukas.

**Kohus määrab:**

- 80 [...]
- a) [...] Lükkan käesolevas asjas otsuse tegemise edasi, kuni Euroopa Kohus on oma otsuse teinud.
- b) Taotlen Euroopa Kohtult ELTL artikli 267 alusel eelotsust järgmistes küsimustes:
- i) **Kas liidu õiguse esimuslikkuse üldpõhimõttest ja/või heauskse koostöö üldpõhimõttest tuleneb, et kui isik kas üldiselt või konkreetselt keskkonnaõiguse kontekstis vaidlustab kohtus haldusakti kehtivuse, viidates otseselt või kaudselt teatavale liidu õigusaktile, kuid ei täpsusta, milliseid selle õigusakti sätteid on rikutud või ei viita konkreetselt tõlgendusele, peab liikmesriigi kohus, kelle poole on pöördunud, selle kaebuse läbi vaatama või võib seda teha, olenemata mis tahes riigisisest menetlusnormist, mille kohaselt peab menetluspoole kirjalikes seisukohtades olema viidatud asjaomastele konkreetsetele rikkumistele?**
- ii) **Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleneb keskkonnamõju hindamise direktiivi 2011/92 artikli 4 lõigetest 2, 3, 4 ja/või 5 ja/või III lisast ja/või sellest direktiivist koostoimes õiguskindluse põhimõttega ja hea halduse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta art[iklis] 41, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes keskkonnamõju hindamise menetluse läbi viimata, tuleb sõnaselgelt, eraldi ja/või konkreetselt selgitada, millistes dokumentides täpselt on näidatud pädeva ametiasutuse põhjendused?**



- iii) Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleneb keskkonnamõju hindamise direktiivi 2011/92 artikli 4 lõigetest 2, 3, 4 ja/või 5 ja/või III lisast ja/või sellest direktiivist koostoimes õiguskindluse põhimõttega ja hea halduse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta art[iklis] 41, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes keskkonnamõju hindamise menetluse läbi viimata, kehtib kohustus sõnaselgelt esitada kaalutlused vastavalt keskkonnamõju hindamise direktiivi III lisa kõikidele konkreetsetele punktidele ja alapunktidele, niivõrd kui need punktid ja alapunktid on seoses selle arendusega potentsiaalselt olulised?
- iv) Kas direktiivi 92/43/EMÜ art[ikli] 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kohaldades põhimõtet, mille kohaselt ei ole selle kindlaksmääramiseks, kas edaspidi on vaja asjakohaselt hinnata kava või projekti tagajärgede mõju asjaomasele alale, sõelumisetapis asjakohane võtta arvesse meetmeid, mille eesmärk on hoida ära või vähendada selle kava või projekti kahjulikke tagajärgi sellele alale, on liikmesriigi pädeval ametiasutusel õigus võtta arvesse selle kava või projekti aspekte, millega kaasneb saasteainete kõrvaldamine, mille tulemusel võivad väheneda kahjulikud tagajärjed Euroopa alale, ka kõigest sellepärast, et need aspektid ei ole ette nähtud leevendusmeetmeteks, isegi kui neil on niisugused tagajärjed, ja et need oleksid olnud võetud kavva standardsete aspektidena olenemata nende mõjust asjaomasele Euroopa alale?
- v) Kas direktiivi 92/43/EMÜ art[ikli] 6 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi pädev ametiasutus on – olenemata ekspertorganite poolt hindamise etapis väljendatud küsimustest või muredest – veendunud, et asjakohast mõjuhindamist ei ole vaja, peab ta avaldama sõnaselge ja üksikasjaliku põhjenduse, mis võimaldab hajutada kõik mõistlikud teaduslikud kahtlused seoses kavandatavate ehitustööde tagajärgedega asjaomasele Euroopa alale ning mis sõnaselgelt ja üksikhaaval kummutab kõik avalikus arutelus selle kohta väljendatud kahtlused?
- vi) Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleneb elupaikade direktiivi art[ikli] 6 lõikest 3 ja/või sellest direktiivist koostoimes õiguskindluse põhimõttega ja hea halduse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta art[iklis] 41, et kui pädev ametiasutus otsustab jätta arenduse heakskiitmise taotluse suhtes asjakohase mõjuhindamise läbi viimata, tuleb sõnaselgelt, eraldi ja/või konkreetselt selgitada, millistes dokumentides täpselt on näidatud pädeva ametiasutuse põhjendused?

## LISA: ASJAKOHASED ÕIGUSLIKUD MATERJALID

### Euroopa õigus

[...]

### Euroopa kohtupraktika

[...]

xiv) [...]

[...]

(xxviii) [...]

[...]

### Rahvusvaheline õigus

i) [...]

ii) [...]

### Riigisisene õigus

i) 2000. aasta planeerimis- ja arendusseadus (Planning and Development Act 2000), eriti:

a) selle seaduse §-d 50, 50A ja 50B, mis sisaldavad keskkonnamõju direktiivi artiklit 11 rakendavaid sätteid, mis reguleerivad kontrollimenetlusi;

b) X ja XAB osa, mis sisaldavad rakendussätteid keskkonnamõju hindamise direktiivi ja elupaikade direktiivi kohaselt nõutavate hinnangute kohta.

[...]

ii) 2001. aasta planeerimis- ja arendusmäärus (Planning and Development Regulations 2001; *S.I.*, 600, 2001) muudetud redaktsioonis, millega on täpsemalt rakendatud keskkonnamõju hindamise direktiiv ja elupaikade direktiiv.

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2001/si/600/made/en/print?q=Planning+and+Development+Regulations+&years=2001&search+type=si>

iii) [...]

iv) [...]